

LUNDS UNIVERSITET

Ekonomihögskolan
Institutionen för handelsrätt

I befintligt skick - En bra affär?

Per-Christian Nilsson

Kandidatuppsats
15 högskolepoäng

Handledare
Martin Smiciklas

HARK11

Köprätt

VT11

Summary

This essay aims to deeper examine the selling and buying parties disclaimer and its scope for the purchase and sale of vehicles in "as is" (existing condition).

Cars are a complex product, and repairs can often be very costly. It therefore becomes difficult for a buyer to take into account all the factors needed to make a good car purchase, where price and the actual value is in a reasonable proportion. The risk is therefore high that the buyer after a while comes across a situation where the car was not in the expected condition. Perhaps because of the difficulty in detecting errors without specific knowledge, but it may also be that the seller knowingly withheld relevant information regarding the vehicle defects to the buyer.

By using an investigative method in which court cases and legal texts are being examined, the essay intends to bring a greater clarity in the coverage of "as is" (existing condition). The essay lays its foundation in, first the investigation of the reasoning regarding the proposition for 19 § KöpL and then reviewing a couple of paragraphs that are important to keep in mind when reviewing the "as is" (existing condition). The essay then continues by examining how different courts look at it together with a concise analysis of 19 § KöpL.

This approach means a clearer picture emerged of how the existing condition was intended to be used and what effect it may be when it's used. In conclusion it can briefly be summed up to make "as is" (existing condition) applies but it requires that the buyer/seller has/have given accurate information so that both parties have a proper basis for decision when the purchase is carried out. The extent, however, is deeper than so and can be found in more detail in chapter six.

Sammanfattning

Uppsatsen har till syfte att djupare granska säljande och köpande parts friskrivning och dess räckvidd vid köp respektive försäljning av fordon i "befintligt skick".

Det då bilar är en komplicerad produkt och reparationerna kan oftast bli väldigt kostsamma. Det blir således svårt för en köpare att ta in alla de faktorer som krävs för att göra ett bra bilköp, där pris och varans faktiska värde håller en rimlig proportion. Risker är därför stora att köparen efter ett tag hamnar i en situation där bilen ej var i det förväntade skicket. Kanske beroende på svårigheter i att upptäcka fel utan specifika kunskaper, men det kan även vara så att säljaren medvetet undanhåller relevant information om fordonets brister för köparen.

Genom att nyttja en utredande metod där rättsfall och lagtext granskas ämnar uppsatsen att bringa en bättre klarhet i klausulen befintligt skicks räckvidd. Uppsatsen lägger sin grund i att först utreda resonemanget i propositionen för 19 § KöpL och därefter granskas relevanta paragrafer i KöpL som är viktiga att ha i beaktande vid granskning av befintligt skick. Uppsatsen fortsätter därefter med att granska hur olika domstolar ser på saken tillsammans med en sammanfattande analys av 19 § KöpL.

Genom detta tillvägagångssätt har en tydligare bild framträtt över hur befintligt skick var ämnat att nyttjas och vad för verkan den får när den brukas. Sammanfattningsvis kan det kortfattat summeras att friskrivningen befintligt skick gäller, men det förutsätter att köparen/säljaren fått/givit korrekt information så att båda parterna har ett korrekt beslutsunderlag när köpet genomförs. Omfattningen är dock djupare än så och går att finna mer utförligt i sjätte kapitlet.

Förord

Ämnet har väckt mitt intresse då jag själv både köpt och sålt bilar i befintligt skick, men aldrig riktigt reflekterat över vad som innefattas av detta och hur mycket som egentligen är möjligt att avtala bort. Syftet med uppsatsen är därför att bringa klarhet i frågan. Jag skulle kort vilja tacka de vänner som tagit sig tid att hjälpa och assistera mig under arbetets gång.

Tack.

Innehåll

1. Inledning.....	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Syfte och problemformulering.....	2
1.3 Metod och material	2
1.4 Avgränsning.....	3
1.5 Disposition	3
2. Grunden till befintligt skick.....	5
2.1 Inledning.....	5
2.2 Köplagens grunder och ursprung.....	5
2.3 Parternas ansvarsförhållande	8
2.3.1 Tidpunkten för bedömning av varans avtalsenlighet	8
2.3.2 Riskövergångens betydelse.....	8
2.3.3 Upplysningsplikt.....	9
2.3.4 Undersökningsplikt.....	10
2.3.4.1 Undersökning av varan före köpet	10
2.3.4.2 Undersökning av varan efter köpet.....	11
3. Rättsfall.....	13
3.1 Inledning.....	13
3.1.1 Domstolsavgörande HovR T6510-08.....	13
3.1.1.1 Referat av rättens bedömning:	14
3.1.2 Domstolsavgörande HovR Mål T5990-05.....	14
3.1.2.1 Referat av Hovrättens bedömning:	15
3.1.3 Domstolsavgörande HovR T277-08	16
3.1.3.1 Referat av rättens bedömning:	17
3.2 Allmänna reklamationsnämnden.....	18
3.2.1 ARN Ärendenummer 2003-5093	19
3.2.1.1 Referat av nämndens bedömning:	20
4. Verkan av friskrivningsklausuler.....	21
4.1 Inledning.....	21
4.2 Verkan av friskrivningsklausuler.....	21
5. Analys	25
5.1 Sammanfattande analys av 19 § Köplagen	25
6. Sammanfattning och avslutande anmärkningar	29

Förkortningar

ARN	Allmänna reklamationsnämnden
AvtL	Avtalslagen
HD	Högsta domstolen
HovR	Hovrätten
KKöpL	Konsumentköplagen
KöpL	Köplagen
Prop	Proposition

1. Inledning

1.1 Bakgrund

I Sverige, på grund av dess geologiska utformning, är behovet av rörlighet stort, vilket har lett till att bilen som fortskaffningsmedel fått en allt större betydelse. Bilbranschen omsätter varje år stora belopp och ett bilinköp är sällan en billig investering även om goda ekonomiska förutsättningar finns. Efter själva bilinköpet uppkommer det ofta stora kostnader för drift och underhåll, oavsett om det rör sig om en större eller mindre bilmodell. Många bilintressenter på jakt efter ny begagnad bil vänder sig därför ofta till den privata bilmaknaden i jakt på bättre priser.

En bil är i sin helhet en ytterst komplicerad produkt som ställer höga krav på köparens kunskaper inom området. Den privata marknaden erbjuder till skillnad från att handla hos en återförsäljare sällan garantier om bilens skick och funktion. Reparationer på äldre bilar tenderar ofta att bli dyra, i vissa fall kan kostnaderna stå i proportion till vad bilen kostat i inköp. Det gör det svårt som potentiell köpare att bedöma den eventuella kostnadsbilden som uppkommer vid bilköpet. Dels skall bedömningen ske utifrån de olika bilmodeller som finns på marknaden och jämförelse av dess egenskaper, men även det specifika skicket på bilmodellen jämfört med andra exemplar av samma modell.

Det blir således svårt för den enskilde bilköparen att ta in alla faktorer som behövs för att göra ett bra köp, där pris och det köp som erhålls balanseras. Oftast agerar man ej rationellt utan låter det emotionella styra vid en affär. Vilket gör att man riskerar att hamna i en situation där bilen ej är i det förväntade skicket, därför att fel kan vara svåra att upptäcka utan specifika kunskaper och säljaren medvetet undanhåller och informerar ej köparen om fordonets brister.

Uppsatsen ämnar därför till att närmare granska vilka och hur stora skyldigheter den säljande parten har, respektive vad köpande parten förväntas uppmärksamma samt vad en friskrivning i köpekontraktet i form av säljes i befintligt skick har för innebörd för parterna.

1.2 Syfte och problemformulering

Syftet med uppsatsen är att djupare granska säljande parts friskrivning och dess räckvidd vid försäljning av fordon i ”befintligt skick” samt köpande parts möjligheter att göra sin rätt gällande vid denna typ av köp. Det då bilinköp innebär en betydande ekonomisk investering, för flertalet, och är kantat av en mängd svårigheter. Exempelvis som att bedöma fordonets faktiska skick utan att som privatperson ha en tillräcklig kunskap inom området. Risken är därför stor att köpet inte alltid blir som planerat trots att man inledningsvis tror sig gjort en bra affär.

Uppsatsens huvudsakliga problemformulering är således att granska hur långt en enskild privatperson som säljare skyddas av köplagens 19 § ”befintligt skick” och i vilken utsträckning denne har möjlighet att friskriva sig. Samt vad köpande part kan göra gällande mot säljaren när denne nyttjar en friskrivningsklausul likt ”befintligt skick”.

1.3 Metod och material

Begreppet ”befintligt skick” nyttjas oftast när det rör sig om köp av varor som säljes som begagnade. Detta begrepp förekommer sällan eller aldrig vid försäljning av nya varor. Köpande part borde därför ej förvänta sig att varan är i samma skick och lika hållbar som om den vore ny. Därför torde det även te sig naturligt att man granskar varan noggrannare vid ett begagnat köp då varan säljs i ”befintligt skick” och således utan några garantier.

Uppsatsen baseras därför på en utredande metod där det framförallt fokuseras på att analysera hur begreppet ”befintligt skick” definieras och framställs i lagtext, samt hur förarbeten har utvecklats. För att ge uppsatsen ytterligare bredd granskas även praxis. Genom att nyttja en utredande metod i framförallt förarbeten är avsikten att få en detaljerad bild över hur lagtexten framställs i dessa och det för att öka förståelsen för hur lagstiftarna tänkt sig att lagen skall tillämpas. Tillämpningen av praxis i uppsatsen har för avsikt att ge en bättre inblick i hur lagen faktiskt tillämpas. Avsikten är att de tillsammans skapar en bättre bredd och större förståelse för hur det är tänkt att definitionen ”befintligt skick” kan tolkas.

Metodproblem som uppstått är avsaknaden av en stor bredd av tillgängliga och aktuella domstolsavgörande. Det beror framförallt på två saker:

Innan den nuvarande köplagen trädde i kraft så existerade ej uttrycket befintligt skick mer än vid auktionsköp. Även om dåtidens auktionsköp på visst sätt kan jämföras med den nuvarande typ av auktioner som bedrivs på t.ex. blocket.se. Så finns där olika förutsättningar beroende på vilken av köplagarna som tillämpas. Det gör att äldre domstolsavgörande ej ger en tillförlitlig bild över hur dagens köplag ser på nyttjandet av befintligt skick som friskrivningsklausul.

Ytterligare en trolig orsak till avsaknad av domstolsavgörande är att det ej är vanligt att tvister mellan två privatpersoner drivs till de högre instanserna. Troligtvis är det en

kostnadsfråga och få är de som har ekonomiska möjligheter att driva en process hela vägen till HD. För att utöka bredden på avgörande tillämpades därför även avgörande från ARN. ARN tillämpar KKöpl då denna lag är tillämplig mellan konsument och näringsidkare. Till skillnad från köplagen som blir tillämplig mellan två privatpersoner eller två näringsidkare. Dock är skillnaderna i respektive lag så pass små att de trots skillnaderna ger en bra vägledning över hur de resonerat, och vart tyngdpunkten i resonemanget ligger.

1.4 Avgränsning

I uppsatsen är avgränsningar gjorda till att framförallt beröra handel mellan två privata intressenter. Begreppet ”befintligt skick” avhandlas även i KKöpl 17 § men är som tidigare nämnt tillämplig mellan konsument och näringsidkare. Avgränsningen är utformad på detta sätt för att framförallt medge en närmare granskning av köplagen, då det är denna som blir tillämplig mellan två privatpersoner. Köplagen är enligt dess tredje paragraf dispositiv, men uppsatsen avgränsas till att endast beröra fall då den är gällande. Det för att få en konsekvent utredning av de rättsfallen som uppsatsen avhandlar då uppsatsen har till syfte att granska innebörden av försäljning i befintligt skick, trots det faktum att full avtalsfrihet råder mellan parterna. Uppsatsen kommer endast att beröra svensk lagstiftning och kommer därför ej ta hänsyn till andra länders lagstiftning och praxis.

Avgränsningar görs även till att framförallt rikta in sig på köp av fordon, då ”befintligt skick” som term är vanligt förekommande vid denna typ av affärer. Uppsatsen exkluderas även från att beröra ansvar för tredjemans handlingar vid köp i befintligt skick, då syftet med uppsatsen är att granska verkan av ”befintligt skick” mellan köpande, respektive säljande part när detta villkor används i avtalet/ överenskommelsen. Uppsatsen blir således mer konkret och fokuserad på dess huvudsyfte genom att exkludera tredjemans handlingar.

1.5 Disposition

Uppsatsen består av totalt sex kapitel.

I kapitel två behandlas bakgrunden och tillkomsten av ”befintligt skick”, samt köparens undersökningsplikt respektive säljarens upplysningsplikt. Därefter genomförs en granskning av förarbeten som tillämpats vid framställningen av Köplagen. Syfte är att ge läsaren en djupare inblick i resonemanget beträffande denna reglering.

Kapitel tre innefattar domstolsavgörande samt avgörande från ARN och har till syfte att tydligare åskådliggöra hur resonemanget i rättsinstanserna förs kring ”befintligt skick”.

Därefter kommer kapitel fyra att bygga vidare utifrån de tidigare genomgångna kapitlen och behandlar verkan av friskrivningsklausuler. Vad de får för effekt för köpare respektive säljare när de nyttjas i köpsammanhang.

Kapitel fem avhandlar en sammanfattande analys som har sin utgångspunkt i 19§ KöpL och har för avsikt att svara på frågeställningen vad beträffar köpande parts handlingsmöjligheter, samt hur långt säljaren skyddas av friskrivning i form av ”befintligt skick”.

Kapitel sex ämnar till att ge en sammanfattning av uppsatsen som helhet och dess viktigaste slutsatser.

2. Grunden till befintligt skick

2.1 Inledning

Avsikten med kapitel två är att ge en djupare förståelse till grundproblemet genom att närmare belysa omfattningen av ansvarsförhållandet mellan säljare och köpare. Genom att granska propositionen som låg till grund för KöpL¹, är avsikten att förmedla hur resonemanget var vid tillkomsten av 19 § KöpL.

2.2 Köplagens grunder och ursprung

Målet är att noggrannare granska hur lagstiftarna resonerat vid tillkommandet av 19 § köplagen, vad de resonerat om och ansett vara av vikt vid framställandet av den nya paragrafen.

Företrädaren till dagens köplag är 1905-års köplag som inte innehåller några särskilda regler om förbehåll, likt de som finns i 19 § i den nu gällande köplagen från år 1990. Den enda form av felansvar som fanns i den tidigare köplagen från år 1905 berörde paragraf 48 om auktionsköp, då denna berörde försäljning i befintligt skick eller om säljaren gjort någon annan form av likande förbehåll vid försäljningen². Räckvidden av förbehållet begränsades av stadgandet, dock till tre olika hänseenden. Varan överensstämmer ej med lämnade uppgifter, om säljaren underlåtit att upplysa köparen om vissa egenskaper hos varan och om varan är i väsentligt sämre skick än vad köparen med fog haft befogad anledning att förutsätta.³

Likt tredje paragrafen i 1990 år köplag stadgar även första paragrafen i 1905 års köplag om att lag lagen är dispositiv. Lagstiftarna har således ansett att det är av vikt att lagen är dispositiv vilket leder till att bestämmelserna kan åsidosättas genom parternas avtal eller handelsbruk. Avsikten är att om parterna inte avtalat om något specifik förbehåll så skall de allmänna felreglerna, 17 § och 18 § i den nu gällande köplagen bli tillämpliga.⁴

Vad beträffar lagstiftarnas tilltänkta verkan för klausulen ”befintligt skick” står följande uttalande skrivet i propositionen:

---

¹ Proposition 1988/89:76 sid. 90-93

² Ramberg, 1995 sid. 282

³ Gerhard, 2008 sid. 38

⁴ Propostion 1988/89:76 sid. 91

”Utgångspunkten för en reglering av frågan vilken verkan som skall tillmätas klausulen ”i befintligt skick” och liknande bör vara, att dylika förbehåll även i fortsättningen i princip skall tillerkännas giltighet mellan parterna. Det är emellertid angeläget att motverka uppfattningen att en säljare genom en sådan klausul undgår allt ansvar för varan, oavsett omständigheterna. Förevarande paragraf är avsedd att ange vilken ansvarsfriskrivning som ett sådant allmänt förbehåll av säljare medför.”⁵

Första punkten i 19 § köplagen har till syfte att gälla i de fall då säljaren har lämnat oriktiga uppgifter om varan och dessa uppgifter antas ha inverkat på köpet. Som framgår av 18 § i köplagen bär säljaren ett ansvar för de uppgifter som lämnas beträffande varans beskaffenhet eller användning. Sådant ansvar kan krävas av säljaren även om varan är såld i befintligt skick.⁶ Det då en allmän friskrivning så som ”befintligt skick” ej innebär att säljaren ifrånsäger sig det ansvar som denne bär för riktigheterna i de uppgifter som lämnats vid köpet.

Syftet med detta har varit att jämställa 1990 års köplag med för tiden gällande ståndpunkt i rättspraxis.⁷ Om säljaren är osäker på uppgifter lämnade beträffande varan, kan säljaren ej undkomma ansvar genom att nyttja befintligt skick eller dylikt för att undgå ansvar. Enda möjligheten säljaren har från att undkomma ansvar är att upplysa köparen om uppgiftens osäkerhet.⁸

Punkt 1 behandlar samtliga uppgifter som har lämnats av säljaren, både genom marknadsföring av varan men även för uppgifter som lämnats vid köpets genomförande. I propositionen har det även tagits i beaktande att säljaren givetvis skall ha möjlighet att korrigera eventuella felaktiga uppgifter. Det regleras i 18 § tredje stycket och skall genomföras genom en tydlig och i god tid utförd rättelse av säljaren så att felaktiga uppgifter ej inverkar på i köpet. Genom detta undviker säljaren det felansvar som denne annars skulle blivit drabbad av om köpet genomförts på felaktiga premisser.

Punkt 2 i 19 § KöpL har till syfte, enligt propositionen, att reglera säljarens underlåtenhet att lämna upplysningar om varan, då lagen ej innehåller någon allmän regel som reglerar detta. I propositionen talas det dock om att starka skäl talar för att denna fråga regleras när det gäller att precisera räckvidden av klausuler om befintligt skick eller dylika förbehåll. De tvister som uppstår på grund av liknande klausuler brukar oftast beröra att säljaren hållit inne med väsentliga uppgifter för köparen och därefter åberopat befintligt skick eller klausuler i likhet med denna och på så vis friskrivit sig från ansvar beträffande

---

⁵ Proposition 1988/89:76 sid. 91

⁶ IBID

⁷ Proposition 1988/89:76 sid. 92

⁸ Proposition 1988/89:76 sid. 91

varans beskaffenhet. Således får säljande part som åberopar befintligt skick finna sig i en viss upplysningsplikt mot köparen.⁹

Upplysningsplikten omfattar dock inte andra egenskaper hos varan än vad som med fog köparen skulle kunna förvänta sig att bli upplyst om och som säljaren haft vetskap om.¹⁰ Lagtexten formulerades därför som, ”måste antas ha känt till”.

Syftet med ordvalet har enligt lagstiftarna varit för att minska ansvaret hos säljaren. Genom denna formulering mildras säljarens ansvar från sådant som han borde haft vetskap om till att endast sträcka sig till sådan information som säljaren haft vetskap om.¹¹ På så vis ges en viss lättnad beträffande kravet på säljarens kunskap.

Bedömningen av omfattningen av säljarens upplysningsplikt skall dock ställas i relation till den undersökningsplikt som köparen har i enlighet med 20 § KöpL. Har köparen således haft möjlighet att finna felet vid en undersökning så är lagstiftarna i propositionen av åsikten att säljarens upplysningsplikt normalt inte blir aktuell. Frågan kan dock bli aktuell om det rör sig om ett fel som ej uppdagas vid en normal undersökning av varan och som köparen ej haft någon anledning till att vara uppmärksam på.

Punkt 3 har till syfte att tillämpas endast i fall där varans pris och andra omständigheter står i direkt missförhållande till varans skick. Målet med stadgandets tillämpning är att frågan skall bedömas objektivt och förutsätter inte nödvändigtvis att säljaren varit ansvarig för skadan som uppstått. Under andra stycket, tredje punkten, 19 § KöpL är lagstiftarna enligt propositionen av åsikten att en begagnad vara som säljes på auktion är att anses som såld i befintligt skick.

Således blir bestämmelserna i första stycket tillämpliga även vid auktionsköp. Det även om säljaren ej gör något förbehåll om att varan säljes i befintligt skick, gäller dock ej nya varor om de inte uttryckligen säljes i befintligt skick annars skall varorna behandlas enligt de allmänna felreglerna.

---

⁹ Gerhard, 2008 sid. 38

¹⁰ Proposition 1988/89:76 sid. 92

¹¹ IBID

2.3 Parternas ansvarsförhållande

2.3.1 Tidpunkten för bedömning av varans avtalsenlighet

I 21 § KöpL definieras det om varan är att betrakta som felaktig med hänsyn till dess beskaffenhet, vid tidpunkten då risken för varan går över på köparen. Syftet är att säljaren skall ansvara för fel som funnits vid tidpunkten för köpet, men visat sig först senare. Om en försämring av varan uppkommer efter det att risken gått över på köparen, skall varan betraktas som felaktig om försämringen är en följd av säljarens avtalsbrott. Det gäller även om säljaren genom en garantiutfästelse eller liknande handling har åtagit sig att under en viss tid svara för varans funktion och dess egenskap omfattas av garantiutfästelsen.¹²

Syftet med ovanstående formulering i lagtexten är att varan kan utsättas för försämring efter det att risken gått över till köparen. Risken faller då i helt och hållet på köparen, oavsett om det är köparens agerande som lett till varans försämring.¹³ Även risken för så kallade casus-händelser (olyckshändelser) faller i normalfall på köparen om skadan uppstår efter överlämnandet.

När ett fel visar sig är det viktigt att det avgörs vad som är orsaken till felet i varan. Är det möjligt att härleda felet till en viss händelse som uppstått innan avlämnandet. Skall varan betraktas som felaktig redan vid avlämnandet trots det att själva skadan upptäcks vid en senare tidpunkt än när riskövergången skedde.¹⁴

Undantag skall dock göras om säljaren genom en garanti eller annan utfästelse har åtagit sig att ansvara för varan en viss tid efter det att riskövergången ägt rum. Sådan garanti skulle t.ex. kunna vara en funktionsgaranti. Är denna garanti tidsbestämd förutsätts det att felet i varan existerade redan vid avlämnandet.¹⁵ Är däremot garantin tidsobestämd innebär det egentligen endast att säljaren försäkrar att varan är korrekt vid avlämnandet. Om varan avviker från detta och är behäftad med fel svarar säljaren för de fel som varan är belastad med vid avlämnandet. Köparen får dock ej ha försämrat varan genom vanvård eller onormalt bruk, försämringen får ej heller bero på olycksfall då det som tidigare avhandlats i normalfall faller under köparens ansvar.

2.3.2 Riskövergångens betydelse

För att underlätta innan närmare granskning av 19 § KöpL, är det av stor vikt att först utreda när riskövergången för köpare respektive säljare sker. Grundreglerna för varans risk reglerar vem av parterna som skall bära ansvaret om varan förstörts, försämrats eller kommit bort.¹⁶ Om det överenskommit att det är köparen som bär risken för varan

---

¹² Gerhard, 2008 sid. 40

¹³ Hellner, Ramberg, 1991 sid. 74

¹⁴ Hellner, Ramberg, 1991 sid. 75

¹⁵ Gerhard, 2008 sid. 40

¹⁶ Köplagen 12 §

ansvarar köparen för varans beskaffenhet förutsatt att förändringen i varan ej är en direkt konsekvens av säljarens agerande.¹⁷ Således innebär det att den riskbärande parten bär den fulla risken för varan även om skadan skulle vara av casus-karaktär.¹⁸ Har riskövergången skett, bär således köparen i sin tur risken för varan och denne är skyldig att betala för varan trots det att den är förstörd eller att varan har minskat i värde.¹⁹

Bär däremot säljaren risken för varan blir konsekvenserna annorlunda. Om vi antar att varan förstörs innan det att den avlämnats till köparen har säljaren brustit i sin del i avtalet då säljarens prestation ej blivit utförd. Det oberoende om varan leverats i ett försämrat skick, eller om leverans uteblivit helt och hållet.²⁰

Det gör att risken är mycket större för säljande part när denne bär risken. Detta därför att konsekvenserna av att säljande part ej kan fullgöra sina avtalsförpliktelser blir större än i förhållande till om köparen ej kan fullborda sina förpliktelser.²¹ Enligt 13 § KöpL övergår risken för varan från säljaren till köparen i den stund som avlämnandet sker. Således går risken och ansvaret över vid den tidpunkt då prestationerna utbytes.

2.3.3 Upplyningsplikt

Köplagens 19 § innefattar en upplyningsplikt som är direkt knuten till betydelsen av avtalsvillkoret "I befintligt skick". Syftet med upplyningsplikten är att säljande part har en skyldighet i att informera köpande part om sådana förhållanden kring varan som anses relevanta för köpet. Köparen förväntas bli upplyst om sådant som säljande part känt till, borde känt till eller som köparen med fog hade förväntats att kunna bli upplyst om.²² Om säljaren försummar denna upplyningsplikt kan det leda till att varan är att betrakta som felaktig. Det förutsätter dock att underlåtenheten i att upplysa om varans skick antas ha påverkat köpet.

Viktigt är dock att säljarens upplyningsplikt endast innefattar information som anses "väsentligt" beträffande varans egenskaper och användning. Utöver detta skall säljaren även antas ha haft kännedom om den "väsentliga" informationen. Detta gör att det krävs en faktisk kännedom om felet från säljande parts sida enligt köplagen då man i lagtexten talar om "måste antas ha känt till", till skillnad från konsumentköplagen där det anses räcka med "borde ha känt till".²³

Trots att säljande part har en mildare lagstiftningen, att följa, i köplagen än konsumentköplagen så är det viktigt att förtydliga att säljande part ej undkommer sin upplyningsplikt trots att denne är ovetandes om felet, om det är av sådan karaktär att

---

¹⁷ Köplagen 12 §

¹⁸ Gerhard, 2008 sid. 26

¹⁹ Ramberg, Herre, 2009 sid. 74

²⁰ IBID

²¹ IBID

²² Ramberg, 1995 sid. 285

²³ Ramberg, Herre, 2009 sid. 102

ovetskap anses vara en ousäktligt grund.²⁴ Således krävs det någon form av bedömning där det avgörs vad som kan anses vara typiskt, och av betydelse för köparen att få reda på. Dock skall ej en varas egenskaper i termer av pris inkluderas i säljarens upplysningspris. Dvs. säljaren har ej någon skyldighet i att informera om att varan går att tillgå till lägre pris någon annanstans.²⁵

2.3.4 Undersökningsplikt

2.3.4.1 Undersökning av varan före köpet

Undersökning av varan före köpet har till syfte att ge köparen tillräcklig information om varans beskaffenhet och på så sätt säkerställa att köparen får ett korrekt beslutsunderlag, 20 § KöpL definierar undantagssituationer beträffande undersökningsplikten.

I köplagens 20 § står det skrivet under rubriken ”Undersökning av varan före köpet” att köparen ej är berättigad att åberopa fel i varan som han måste antas ha känt till vid köpet. Det kan te sig tämligen självklart, att det ej är möjligt att åberopa fel som köparen haft vetskap om vid köpet. Ter det sig som så att köparen trots det ej haft vetskap om felet är denne ej berättigad till att åberopa säljarens upplysningsplikt då 20 § KöpL definierar att även köparen ”måste antas ha känt till” fel som är av sådan karaktär att det ej är möjligt att undgå att de existerar.²⁶ Regeln skapar således en bevislättning för säljande part där köpande part haft kännedom om varans beskaffenhet men förnekar detta. T.ex. om bilen är behäftat med ett trasigt hjullager så är det ytterst svårt att inte uppmärksamma detta vid en provkörning, då felet skapar missljud och vibrationer i ratten.

2:a st 20 § KöpL anger att om köpande part har undersökt varan före köpet eller givits möjlighet till detta av säljaren men underlåtit att göra så, är köpande part ej berättigad att åberopa fel som borde uppmärksammas vid en undersökning, förutsatt att säljande part ej agerat i strid mot tro och heder.²⁷ Dock så undkommer köparen sin undersökningsplikt om säljaren på något sätt utfäst en garanti för varans skick eller för specifik del på varan. Denna garanti ger köparen ingen anledning till att närmare granska varan utan den anses vara i det skick som säljaren föreskriver. Köparen har således möjlighet att väcka talan trots det att han godkänt skicket på varan genom säljarens garanti.²⁸

---

²⁴ Ramberg, Herre, 2009 sid. 102

²⁵ Ramberg, Herre, 2009 sid. 103

²⁶ Ramberg, Herre, 2009 sid. 104

²⁷ Köplagen 20 §

²⁸ Ramberg, Herre, 2009 sid. 108

2.3.4.2 Undersökning av varan efter köpet

Den egentliga undersökningsplikten uppkommer först när varan avlämnats, undersökningsplikten i 31 § KöpL har således ej något samband med den undersökning som sker enligt 20 § 2 st KöpL.²⁹ Den undersökningsplikt som regleras i 31 § KöpL är en integrerad del av köparens reklamationskyldighet.³⁰

31 § KöpL anger i första stycket att så fort själva varan har avlämnats skall köparens så snart omständigheterna medger det undersöka varan i enlighet med godaffärssed. Vad som definieras som god affärssed varierar beroende på vad för typ av vara det rör sig om och vad varan är tänkt att nyttjas till. Således varierar även undersökningsplikten i enlighet med de olika förutsättningarna. Det har även betydelse om det är en näringsidkare eller en privatperson som är köpare. Kraven är vad beträffar undersökningsplikt generellt sett strängare för en näringsidkare än en privatperson.³¹

31 § KöpL anger i andra stycket att om varan skall transporteras bort från platsen för avlämnandet så har köparen rätt att vänta med att undersöka varan till dess att varan kommit fram till dess slutdestination. Dock är reglerna i tredje stycket förhållandevis stränga mot köparen och tillåter ej att köparen skjuter upp tidpunkten för undersökning av varan om inte säljaren vid försäljningen känt till eller borde känt till att köparen ämnade att göra så. Skulle köparen skjuta upp tidpunkten för sin undersökningsplikt riskerar denne att förlora möjligheten att reklamera i tid.³² Om köpet avser mer tekniskt komplicerad utrustning t.ex. bilar, är det vanligt att säljare och köpare gemensamt kommer överens om varans egenskaper under t.ex. en provkörningsperiod.³³ Av betydelse för köpet är även vad köparen avsett att nyttja varan till. Är det köparen själv som skall nyttja varan torde det vara naturligt att denne även undersöker dess beskaffenhet. Köparens undersökningsplikt kan dock åsidosättas eller modifieras genom att säljaren gör garantiutfästelser beträffande varans egenskaper.³⁴

---

²⁹ Ramberg, 1995 sid. 377

³⁰ Ramberg, 1995 sid. 378

³¹ Gerhard, 2008 sid. 42

³² Ramberg, Herre, 2009 sid. 173

³³ Ramberg, 1995 sid. 384

³⁴ Ramberg, 1995 sid. 385

3. Rättsfall

3.1 Inledning

I många fall kan köp av begagnade bilar röra sig om olika exemplar av samma typ av bil men som ändå inte är identiskt lika. Därför kan det vara svårt att avgöra vilket exemplar som är det bästa köpet. I många fall kan det vara svårt att avgöra vad som är fel och felen kanske uppstår först en tid efter köpet.

Det är tyvärr inte ovanligt att många av de fel som uppstår efter köpet anses av säljaren vara normal förslitning eller felaktig behandling från köparens sida. Svårigheterna för att avgöra detta ökar givetvis allt mer beroende på hur komplicerad varan är, vilket gör det svårare att bedöma bilar i begagnat skick.

Begagnat marknaden blir därför väldigt problematisk och många köpare och säljare saknar oftast kompetensen att bedöma om bilen är i "sämre skick" än vad som med fog kunnat förutsättas med hänsyn till pris och övriga omständigheter. Därför skall vi närmare granska hur det resoneras kring detta med hjälp av rättsfallsavgörande.

3.1.1 Domstolsavgörande HovR T6510-08

A köpte i början av år 2004 för sin faders räkning en bil som hon funnit via auktions-siten Blocket.se. I annonsen beskrevs bilen vara i gott skick och utan defekter. Bilen hade vid tillfället avverkat 1000 mil och var besiktigad utan anmärkning. A provkörde bilen men för att ytterligare försäkra sig att bilen var i gott skick lät hon utföra ett plus-test hos Motormännen. Plus-test är en djupare analys av bilen och testet har för avsikt att granska bilens skick i förhållande till ålder och miltal, samt dess allmänna status. A beställde ej själv testet utan det gjordes av en företrädare för säljaren, det då säljaren ej tillät att köparen genomförde testet. Köparen fick därefter ta del av protokollet som endast innehöll mindre småfel.

Köpet genomfördes och ett tag därefter började en varningslampa i bilen att lysa, köparen tog därför fordonet till verkstad för att inspektera felet. På verkstaden konstaterades det att bilen var kraftigt krockskadad och behäftad med stora fel. Det visade sig kort därefter att protokollet från plus-testet som köparen erhållit ej var ett original, utan en förfälskning. Köparen gjorde gällande att bilen som således vart behäftad med ett köprättsligt fel, då den med de nu upptäckta felen ej överensstämde med avtalet. Frågan

blir således vad som omfattas av avtalet; Enligt köparen är avtalet skrivet utifrån ett förfalskat protokoll medan säljaren hävdar att det är det äkta.

3.1.1.1 Referat av rättsens bedömning:

Tingsrätten gjorde i första hand gällande att bilen var behäftad med köprättsligt fel i enlighet med B:s (köpare) utsago och således överensstämmer bilen ej med avtalet. I köpeavtalet bifogades bland annat testprotokollet från Motormännen.

B har gjort gällande att han ej fått ta del av det kompletta testprotokollet från Motormännen, något som stöds av de uppgifter A (köpare) delgett. C (säljare) gjorde gällande att det däremot var det korrekta testprotokollet som varit bifogat i köpeavtalet, vilket ej stöds av någon bevisning. C gjorde även gällande att det korrekta testprotokollet skall ha faxats till Cypern där A och B för stunden skall ha befunnit sig. Något som de bestämt förnekar att de varit.

Tingsrätten kommer således fram till att det är det felaktiga testprotokollet som bifogats vid köpeavtalet. Eftersom bilen vid köpet har varit enligt det korrekta testprotokollet får bilen anses vara behäftad med ett köprättsligt fel, eftersom bilen ej överens stämmer med köpeavtalet då detta baseras på ett felaktigt protokoll. Fel föreligger således enligt tingsrättens bedömning trots att den sålts i befintligt skick. Då bilen varit i väsentligt sämre skick än vad B med fog haft anledning att förutsätta. Baserat på felens art och storlek, samt vad reparationskostnaderna uppgetts till i förhållande till bilens värde är felen att betrakta som väsentlig betydelse för B. Han är således utifrån tingsrätten berättigad att häva köpet.

C överklagade och yrkade i hovrätten att B:s talan skulle ogillas. Samt att om det förelåg köprättsligt fel så skall det köpeskillingen för bilen sättas ned med 60 000kr motsvarande kostnaden för reparation och ogilla yrkandet om skadestånd. Hovrätten gjorde gällande att båda parterna åberopat samma omständigheter till stöd för sin talan likt den de förde i tingsrätten. Hovrätten konstaterar dock att utredningen i hovrätten är den samma som i tingsrätten och hovrätten delar således tingsrättens bedömning i fallet att bilen var behäftad med sådant fel som berättigar hävning av köpet. Hovrätten finner inga andra grunder till bedömning än vad tingsrätten konstaterat och fastställer således tingsrättens dom.

3.1.2 Domstolsavgörande HovR Mål T5990-05

A fann en annons i Dagens Nyheter beträffande försäljning av en BMW 523 Touring av 2000 års modell. I annonsen angavs bilens körsträcka till 6800mil och den såldes för 172000kr. Efter att ett år förflutit uppdagades det att bilens ljusmodul hade bytts ut under år 2002 vilket resulterat i att vägmätaren ej återspeglade det korrekta antalet mil. Bilen hade gått minst 9600 mil längre än de ca 6800 som vid köpetillfället angavs i annonsen och framgick av bilens mätarställning.

A (Köpare) yrkar nu på ersättning av B (säljare) på ett belopp om 42262kr. Tingsrätten ansåg att det förelåg ett köprättsligt fel och att omständigheterna var sådana att det inte

kan anses att köparen hade anledning att under sin undersökning uppmärksamma de avvikelser som resulterat i felaktigt miltal. Tingsrätten dömde ut yrkade 42262 kronor i skadestånd.

3.1.2.1 Referat av Hovrättens bedömning:

Parterna har åberopat samma omständigheter, skriftlig bevisning och grunder som i tingsrätten, utredningen är således i det väsentliga samma som vid tingsrätten. B har dock gjort förtydligande att A ej har rätt till avdrag på köpeskillingen motsvarande det yrkade beloppet. Vid köpet upprättades två handskrivna handlingar där som signerades av båda parter och som angav att bilen sålts i befintligt skick. Bilen hade direkt importerats från Tyskland av B och angavs att ha gått 6800mil.

Det är i målet ostridigt att bilen gått åtminstone 9600mil längre än vad mätarställningen visade vid inköpstillfället och att B ej haft någon vetskap om detta vid försäljningen. A har gjort gällande att bilen varit felaktig baserat på att den avvikit från vad parterna avtalat om. Den har dessutom avvikit från de uppgifter som säljaren lämnat före köpet och bilen har varit i väsentligt sämre skick än vad A med fog kunnat förutsätta. Samt att A ej borde märkt att bilen avverkat fler mil än vad mätarställningen angav vid undersökningen.

B har medgivit att bilen varit felaktig genom att vara i väsentligt sämre skick med hänsyn till priset och övriga omständigheter. Dock anser B att A borde ha upptäckt den felaktiga mätarställningen vid sin undersökning före köpet och kan således ej åberopa detta som ett fel. B anser även att A ej har rätt till prisavdrag då beloppet som betalades för bilen understiger bilens värde även om bilen rullat 9600mil till utöver de 6800mil som mätaren anger.

Hovrätten anser att det föreligger ett köprättsligt fel och A är således berättigad att åberopa det som ett fel gentemot B. Hovrätten delar tingsrättens bedömning att bilen ej avvikit från vad parterna avtalat om. Av köpeavtalet har bilen sålts i befintligt skick men en sådan utfästelse begränsas emellertid av 19 § KöpL. Det då varan ej överensstämmer med lämnade uppgifter, säljaren har underlåtit att upplysa om varan eller att varan är i väsentligt sämre skick än vad köparen med fog kunnat förutsätta. Säljaren har ej heller gjort några förbehåll och på så sätt reserverat sig med något förbehåll beträffande den lämnade informationens riktighet.

Hovrätten finner i likhet med tingsrätten att uppgifterna i annonsen måste antas ha inverkat i köpbeslutet. Eftersom B ej reserverat sig för uppgifternas riktighet får bilen anses vara felaktig trots att den sålts i befintligt skick. A har dock inte gjort någon djupare undersökning av bilen även om han givits möjlighet till detta, ej heller någon mer sakkunnig har tillfrågats om bilens skick. Bilen ansågs vara i gott skick och där fanns ingen anledning utifrån skicket att ifrågasätta miltalet. Under utrednings gång framkom det dock att både B direktimporterade själv bilen och båda parter har haft vetskap om att det förekom tyska bilar som kunde ha manipulerade vägmätare. A hade således haft

anledning att närmare undersöka bilens skick och eventuellt anlita någon sakkunnig i frågan. På samma sätt borde B i annonsen reserverat sig för de uppgifter som han lämnade i annonsen.

Hovrätten anser att omständigheterna är sådana att A ej borde ha uppmärksammat att vägmätaren varit manipulerad vid en djupare undersökning och kan därför åberopa detta som fel gentemot B. Med hänseende till vad som redan utrönts anser hovrätten att B medgivit skadeståndsyrkandet och att prisbeloppet bör sänkas till 15000kr. B skall således betala 15632kr jämte ränta och befrias från skyldighet att ersätta A för dennes rättegångskostnader i tingsrätten. Vardera part skall även stå för sina egna kostnader i hovrätten.

3.1.3 Domstolsavgörande HovR T277-08

Under hösten år 2005 träffade A (köpare) och B (Säljare) varandra efter att båda parter på internet uppfört en köp- respektive säljes annons av en begagnad Ford. Den 15 nov 2005 köpte A Ford Explorern av 1998 års modell efter att ha provkört bilen vid minst två olika tillfällen av B för 67500kr. Vid köpetillfället visade vägmätaren att bilen gått ca 11000 mil. Parterna upprättade ej sinsemellan något köpeavtal och köpeskillingen erlades samma dag. Den 2 januari år 2006 lämnade B in bilen för service hos en ford-återförsäljare som fann att bilen varit behäftad med sådana fel att en prisnedsättning hade varit berättigad. A yrkar som grund för käromålet att bilen varit behäftad med sådana fel att oavsett om de ses var för sig, eller tillsammans så har bilen varit i ett väsentligt sämre skick än vad köparen med hänsyn till bilens pris och övriga omständigheter med fog hade kunnat förutsätta vid köpet.

A yrkar prisnedsättning baserat på följande fel: I samband med den ovan nämnda servicen uppstod det ett kraftigt missljud från motorn. Det har framkommit att bilar av denna modell har en undermålig konstruktion vad beträffar kamkedjesträckarna. För att åtgärda detta fel tvingades A till att byta kamkedjor och kamkedjesträckare till en total kostnad av 27290kr. Under köpeförhandlingarna skall även B ha uppgivit att bilen varit i ”toppskick” och det fanns ej någon rost på bilen. Det har dock framkommit enligt A att bilen helt saknar rostskydd under till vilket A har åtgärdat till en kostnad av 4000kr. Bilen har även i begagnat skick importerats från Tyskland något som A ej blivit upplyst om. Under våren 2006 framkom det även att klimatanläggningen ej fungerade som den skall, då det fanns för lite gas i systemet. Anledningen till detta var att systemet som skall vara slutet hade drabbats av läckage och felet uppskattas kosta mellan 4000-12000kr att reparera, A yrkar därför baserat på detta fel att köpeskillingen sänks med 8000kr. A yrkar även på att den separata växellådan för fyrhjulsdrift ej fungerar som den skall då det ej är möjligt att välja konstat fyrhjulsdrift eller konstant tvåhjulsdrift, enbart automatisk drift är möjlig. Att åtgärda felet genom att ersätta växellådan med en felfri begagnad variant uppskattas att kosta 10000kr.

B har bestritt att bilen vid köpet var i väsentligt sämre skick än vad A med fog kunnat förutsätta. Beträffande felen har B gjort följande gällande:

B förnekar att där varit något fel på motorn vid försäljningstillfället. I andra hand hävdar han med bakgrund av att A fått provköra bilen innan köpet, att oavsett eventuella fel kan bilen ej varit i väsentligt sämre skick än vad A med fog kunnat förutsätta. B hävdar även att bilen haft ett transparent rostskydd och i andra hand gör B gällande att en eventuell avsaknad ändå inte berättigar någon prisnedsättning. Det då reklamationen ej skett förens i skrift den 9 Maj år 2006. Vilket enligt B ej är inom skälig tid efter det att A borde uppmärksammat felet. Likt missljudet i motorn borde B även uppmärksammat den bristande funktionen i klimatanläggningen vid de möjligheter som A haft att inspektera och provköra fordonet. Om det skulle anses som en bristande funktion så skall påfyllning enligt B beaktas som en ren serviceåtgärd. Samt att reklamationen ej är inom skälig tid. Vad beträffar växellådan så nekar B till att denna varit behäftad med fel vid köpetillfället och ett eventuellt fel borde uppmärksammas vid provkörningen och utgör ett fel som A borde haft anledning att räkna med vid köp av en sju år gammal bil.

3.1.3.1 Referat av rättsens bedömning:

Första bedömningen som rätten tar ställning till är vilket skick som A kan förvänta sig med hänsyn till priset och de övriga omständigheter som han med fog kunnat förutsätta. B hade vid försäljningen annonserat ut bilen för 89000kr, ett pris som A ansett vara för högt och efter nedprutning hamnat vid ett pris mer än 20000kr lägre. B har även själv efter motorreoveringen annonserat ut bilen för 90000kr utan att få den såld. B har även uppgett att han under år 2008 genom internet funnit fem likvärdiga exemplar av samma årsmodell till försäljning för priser runt 40000kr. Tingsrätten anser med hänseende på den information som framkommit att det avtalade priset om 67500kr anses vara marknadsmässigt för ett normalexemplar. Att B i annonsen angett att bilen varit i ”topp skick” anser tingsrätten ej innebära något annat än ett allmänt lovprisande av försäljningsobjektet och saknar således betydelse i sammanhanget. Beaktas skall det även att A haft tillfälle att närmare undersöka fordonet i samband med de provkörningar som han genomfört. Med hänseende på det kan A ej göra gällande felaktiga egenskaper som då kunnat upptäckas av honom.

Vad beträffar påståendet att bilmotorn vid tidpunkten för köpet haft fel på kamkedjesträckarna har det genom vittnesmål av bilmekanikern som servade bilen i fråga framkommit att den olja som tappades ur vid servicebytet uppfattades som tjockare än den som hälldes i. Det kan vara en av anledningarna till att missljudet ej uppmärksammas tidigare då den tjockare oljan kan haft en dämpande effekt. Mekanikern vill dock ej spekulera i om oljan som funnits i var föreskriven olja för denna motortyp. Mekanikern uppger att oljebyte och oljefilter vart nödvändigt att byta vid reparationen då det fanns lösa metalldelar i oljetråget. A har som skriftlig bevisning åberopat en icke daterad, tryckt handling från Grufman Bil AB tryckt med ”Viktigt meddelande till dig med en Ford Explorer” I handlingen ges erbjudande om två kamkedjepaket. Det större till en kostnad om 29900kr inklusive montering. I erbjudandet anges det att bilar av omnämnd modell mellan åren 1997 och 2001 kan ha problem med skadade kamkedjesträckare, vilket utan åtgärd kan leda till allvarliga motorskador och dyra

verkstadsräkningar. Med hänseende till de vittnesmål som lämnats finns det skäl att anta att dessa delar redan i januari 2006 varit så slitna att det funnits skäl att byta dem. Det kan dock inte anses styrkt att motordelarna var i sådant skick att de hade behövts bytas vid köpetidpunkten. Med hänseende på att A själv gjort gällande att vissa årsmodeller av Ford Explorer kan vara behäftade med denna typ av fel anser tingsrätten att A ej heller kan haft anledning till att räkna med att det exemplar som A köpt av B är mer eller mindre försliten än vilket annat exemplar som helst. Köpeskillingen anses varit marknadsmässig och vid dessa förhållanden kan bilens skick ej anses varit väsentligt sämre än vad A med hänsyn till pris och övriga omständigheter med fog kunnat förutsätta.

Av vittne är det styrkt att när denne undersökte bilen i maj 2006 så fanns där inget som helst rostskydd under bilen. Vittnet förklarar även att denna bilmodell före år 2002 ej försågs med rostskydd av tillverkaren, utan att det i sådana fall skedde vid importen av nya bilar till Sverige. B hävdar utifrån en grovbesiktning när bilen importerades att denna var försedd med ett rostskydd i form av ett vaxlager, något som inte syns för blotta ögat men som kändes när man tog på ytan. Tingsrätten värderar dessa uppgifter med en viss försiktighet men kan ej helt frånkänna dess bevisvärde och anser därför att det ej är styrkt att bilen i fråga saknat rostskydd. Således kan ej felansvar göras gällande på denna punkt.

Vad beträffa klimatanläggningen och felaktigheterna i växellådan finner tingsrätten att även detta skulle A haft möjlighet att uppmärksamma vid de provkörningar som denne genomfört innan köpet. Felansvar kan därför ej göras gällande vad beträffar felaktigheter i växellåda och klimatanläggning.

Tingsrätten anser att käromålet bör ogillas i sin helhet, A skall svara för sina egna samt B kostnader, vilka godtagits som skäligen. Då ingen ny relevant fakta tillkommit finner hovrätten likt tingsrätten att käromålet skall ogillas och A skall ersätta B för dennes rättegångskostnader i hovrätten.

3.2 Allmänna reklamationsnämnden

De ovan omnämnda rättsfallen är båda tvister mellan privatpersoner. Vi ska nu närmre granska hur förhållandet ter sig mellan näringsidkare och konsument genom att granska hur Allmänna reklamationsnämnden har bedömt i likartade fall. Målet med att granska ARN är att få en större bredd och uppfattning över vad som är möjligt att friskriva sig ifrån, då det tyvärr är väldigt begränsat med tillgängliga rättsfall som tillämpar KöpL. Likheter mellan Köplagen och konsumentköplagen är i sig väldigt stora, den enda skillnaden som är av relevant betydelse att ta i beaktande vid läsning av rättsfallet är att konsumentköplagen väger tyngre till köparens fördel då denna ej förutsätter att varan behöver vara i "väsentligt" sämre skick.

ARN är en statlig myndighet som konsumenter har möjlighet att vända sig till vid köprättsliga problem, vilket är kostnadsfritt och går snabbare än allmän domstol. ARN fungerar snarlikt som en domstol och har som huvuduppgift att på ett opartiskt sätt

granska och pröva tvister mellan konsumenter och näringsidkare. Nämnden lämnar i sin tur rekommendationer över hur de anser att tvisten bör lösas.

Viktigt att notera är dock att nämnden endast utformar rekommendationer till näringsidkaren om lämplig åtgärd i frågan. Beslut är dock ej bindande för någon av parterna utan torde snarare ses som en rekommendation. Det gör således att det ej är möjligt för beslutet att träda i laglig kraft, utan för det krävs det en dom från en domstol.³⁵ Vid närmare granskning är det viktigt att ta i beaktande att knappt hälften av alla ärenden som nämnden prövar ger konsumenten rätt eller delvis rätt. Vid de tillfällen då konsumenten vinner brukar näringsidkaren i ca 80% av fallen följa de rekommendationer som ges av ARN.³⁶

3.2.1 ARN Ärendenummer 2003-5093

I mitten av år 2003 köpte A en begagnad Opel Astra 1,4i av 1992 års modell för 10 000kr. Bilen hade vid köpet avverkar 13070 mil. Priset på bilen slogs fast till 10 000kr då bilen var importerad från Tyskland. Säljaren var dock väldigt bestämd på en punkt, i köpehandlingarna för bilen skulle bilen anges vara ett reparationsobjekt.

En dryg vecka efter att köpet var genomfört blev bilen allt mer svårstartad. Till slut ringde A, säljaren som efter viss diskussion gick med på att avhjälpa felet om A stod för bärgningskostnaden av bilen till verkstaden. A kontaktade en bärgningsfirma som kunde tillse att bilen togs till verkstaden, dock genomförde bärgaren en felsökning när denne skulle hämta fordonet. Bärgaren kunde då efter omkoppling av diverse kablage starta bilen och bedömde att felet troligtvis berodde på en felaktig tändmodul eller tändspole som ej var original.

Eftersom bilen nu startade kunde A själv ta fordonet till säljarens verkstad men fick för bärgaren arbete betala 625kr. Säljaren lämnade dock tillbaka bilen efter kontroll, utan att ha gjort något vid den då bilen vid kontroll hade fungerat felfritt.

A yrkade på en ersättning för bärgarens felsökning samt ersättning för bensinkostnader för resorna till och från säljarens verkstad samt ersättning för taxiresa och tågbiljett. Säljaren bestred yrkandet med motiveringen att bilen varit ett reparationsobjekt utan garantier och att man varit överens om detta samt noterat det i köpeavtalet.

Säljaren yrkade även på att priset på grund av detta var lägre satt än normalt marknadspris, och trots detta hade säljaren som goodwill åtagit sig att hjälpa A när han påtalade att bilen ej fungerade. A lämnade själv bilen till en bärgningsfirma och de reparerade den, utan att säljaren gavs möjlighet att avhjälpa felet och det är något som säljaren ej kan hållas ansvarig för.

---

³⁵ Allmänna Reklamationsnämnden, 2005

³⁶ Allmänna Reklamationsnämnden, 2005

3.2.1.1 Referat av nämndens bedömning:

Nämnden fann att konsumentköplagen blir tillämplig då gäller köp av lösa saker som en näringsidkare i detta fall sålt till en konsument. Nämnden konstaterade att det rör sig om ett fel som fanns redan vid leveransen. Konsumentköplagen säger att varan skall stämma överens i fråga om art, mängd, kvalitet, andra egenskaper och förpackning skall överensstämma med vad som följer avtalet. Nämndens utgångspunkt för felbedömningen är således vad parterna har kommit överens om i avtalet. Vad beträffar varans beskaffenhet så råder det i princip full avtalsfrihet på den punkten. Konsumentköplagen begränsar endast vad som är att betrakta som felaktigt utifrån de förbehåll som återges i 18 § KKöpl. Vilket anger att varan skall anses felaktig om den sålt i strid mot vissa försäljningsförbud. Det blir således en bedömning utifrån 16 § tredje stycket i konsumentköplagen. En vara skall anses felaktig om den på något sätt avviker från vad köparen med fog kunnat förutsätta.

Likt köplagen skall ett fel i varan bedömas med hänsyn till dess beskaffenhet när den avlämnats. Säljaren är ansvarig att svara för fel i varan vid denna tidpunkt även om felet visar sig först senare. Dock är det upp till köparen att bevisa att varan avviker från avtalet eller från vad köparen med fog hade kunnat förutsätta. Utifrån en bedömning som har sin utgångspunkt i att varan avviker från vad köparen med fog kunnat förutsätta, måste hänsyn tas till bilens ålder, körsträcka, pris och vad som är att bedöma som normalt slitage.

Syftet med bedömningen är att se om varan överensstämmer med avtalet och de förväntningar som köparen kan ha tänkas ha på varans beskaffenhet. Är så fallet, föreligger där inget köprättsligt fel som medför ansvar för säljaren. I det aktuella fallet rör det sig om en bil som vid nämndens utlåtande är 11 år gammal, körts 13 000 mil och som nu inte alltid startar. Bilen har kostat A 10 000kr i inköp vilket är lägre än det bedömda marknadspriset.

Baserat på den information som nämnden fått tillgång till har bilen även sålts som ett reparationsobjekt. Något som köparen måste varit medveten om när denne grundade sitt beslut att införskaffa bilen. Med hänsyn till det och bilens pris har köparen ej lyckats visa att bilen avvikit från vad A haft anledning att räkna med. Således kan säljaren ej hållas ansvarig för uppkomna kostnader och A:s yrkande kan därför ej bifallas.

4. Verkan av friskrivningsklausuler

4.1 Inledning

Kapitel fyra avser att behandla den verkan som en klausul likt befintligt skick har och vilka konsekvenser det har för både köpare och säljare, i det fall en sådan används .

4.2 Verkan av friskrivningsklausuler

Genom uttrycket ”i befintligt skick” avser säljaren att begränsa sitt ansvar till att endast avlämna varan till köparen i det skick som den befinner sig vid köptillfället.³⁷ Syftet med en friskrivningsklausul ur säljarens perspektiv är att frånsäga sig allt felansvar för varan, från och med den tidpunkt då varan överlämnas till köparen.

Köplagen är dispositiv och principen gäller att parterna har full rätt att åsidosätta köplagens regler genom avtal. Frågan är dock hur långt detta sträcker sig i avseendet befintligt skick. Vid skapandet av 36 § AvtL var befintligt skick och snarlika klausuler omnämnda i motiveringen som en sådan typ av klausul som det fanns extra anledning att ”beakta med misstro”.³⁸ Regler beträffande avtalstolkning och inte minst 36 § AvtL, kan i sig innebära en tillräckligt långtgående begränsning av befintligt skicks rättsverkningar.³⁹

Oavsett hur det enskilda fallet förhåller sig så kan dock köparen som köpt varan i befintligt skick ha haft vissa förväntningar beträffande varans beskaffenhet som sen ej visar sig överensstämma med verkligheten. Det gäller framförallt om köparen grundat sitt köpbeslut på oriktig eller ofullständig information.

Bestämmelserna i 19 § KöpL innefattar inte endast ”befintligt skick” utan täcker även in andra liknande allmänna förbehåll av samma karaktär. T.ex. förbehåll som är av sådan karaktär att de inte fokuserar på varans beskaffenhet, utan har till syfte att begränsa köparen från möjligheten att göra gällande påföljder mot säljaren på grund av fel.⁴⁰

Oavsett typ av friskrivningsklausul så har köparen en undersökningsplikt då det ligger i dennes intresse att noga undersöka varan före köpet. På motsatt sätt gäller säljarens

---

³⁷ Lundmark, 1996 sid. 182

³⁸ Lundmark, 1996 sid. 190

³⁹ Lundmark, 1996 sid. 184

⁴⁰ Ramberg, 1995 sid. 282

upplysningsplikt då säljaren ej kan tillåtas att handla illojalt mot köparen genom att undanhålla relevant information. Man måste därför oavsett vad för friskrivningsklausuler som är skrivna väga köparens undersökningsplikt mot säljarens upplysningsplikt.⁴¹ Vad som anses normalt och vad köparen haft anledning till att uppmärksamma vid sin undersökning måste troligtvis bedömas från fall till fall och utifrån situationen som helhet.

Dock brukar en bedömning göras gentemot vad som är brukligt vid likartade köp, framförallt vad beträffar given information, felet och vad för typ av föremål samt vad dess värde är.⁴² En allmän friskrivning om ansvarsfrihet för fel i varan anses dock inte ha någon verkan mot positiva uppgifter.⁴³ Liknande argumentation kan nyttjas till stöd för säljaren vad beträffar dolda fel som säljaren känner till även om det ej är möjligt att bevisa att svek föreligger.⁴⁴

För att svek skall anses föreligga, skall säljaren svikligt föranlett köparen när köpet ingicks. Vilseledandet kan bestå av att lämna falska uppgifter eller av att utelämna relevanta uppgifter för köpet. I praktiken är det tyvärr svårt för köparen att bevisa att en viss uppgift som har angivits hade för avsikt att vara vilseledande.⁴⁵

Tyvärr är det ännu svårare att avgöra hur man skall betrakta utebliven information från säljarens sida. Det kan vara som så att säljaren ej haft en faktisk kännedom om varans beskaffenhet vid tidpunkten för avtalets ingående. Det är svårt att avgöra vad säljaren haft vetskap om och det kan även vara möjligt att säljaren förlitar sig på att köparen gör en tillräcklig undersökning av varan för att säkerställa att den är i det skick som köparen förutsätter och fattar ett korrekt beslut utifrån detta.

Med hänseende på vad som sagts ovan är det i praktiken väldigt svårt för köparen att få någon framgång i sin invändning mot säljaren vad beträffar svek. Dock ger 19 § i KöpL ett visst stöd för köparen då den gör gällande felansvar mot säljaren om godset ej var på ett sådant sätt som köparen haft anledning att räkna med och säljaren måste ha insett men underlåtit att upplysa köparen om det rätta förhållandet.

Verkan av friskrivningsklausulen blir således att det endast finns tre punkter för vilka köpande part kan vända sig mot säljaren. Säljaren skall antingen ha lämnat oriktiga uppgifter beträffande varan eller så skall säljaren underlåtit att ge upplysningar om varan som varit relevanta för köpet. Den sista punkten är att varan trots det att den sålts i befintligt skick ej är i sådant skick som köparen med fog hade kunnat förutsätta.⁴⁶

Likt tidigare blir det en bedömningsfråga då det måste bedömas vad som förutsatts och vad man kunnat förutsätta. Benämningen med ”fog” har till syfte att ge lagstiftningen en

---

⁴¹ Ramberg, 1995 sid. 282

⁴² Lundmark, 1996 sid. 187

⁴³ Lundmark, 1996 sid. 186

⁴⁴ IBID

⁴⁵ Ramberg, 1995 sid. 285

⁴⁶ Gerhard, 2008 sid. 38

objektiv bedömning av vad man förväntas kunna förutsätta. Dock bör man förutsätta att en försäljning i befintligt skick har för avsikt att kraftigt inskränka felansvaret som säljaren bär. Hade säljaren varit övertygad om varans skick och på så vis kunnat ge en säkerhet så hade varan med största sannolikhet ej sålts med förbehållet befintligt skick.

Således krävs det att varan är i väsentligt sämre skick än vad köparen med fog hade kunnat förutsätta för att kräva felansvar från säljaren. Det väsentligt sämre skicket skall i första hand bedömas utifrån vad köparen betalat för varan samt om där finns andra omständigheter som bör tas i beaktande.⁴⁷ T.ex. om bilen skulle vara behäftad med ett dolt fel som avsevärt sänker bilens värde.

Klausuler med benämning så som befintligt skick eller dylikt har således ett inneboende värde, tyvärr finns det dock inte något uttalande i praxis som definitivt slår fast vad som alltid gäller. Det enda som vi med säkerhet kan konstatera är att domstolarna har begränsat klausulens räckvidd på olika sätt genom att ställa höga krav på tydlighet.⁴⁸ Om säljaren garanterat egenskaper eller vissa förutsättningar hos varan så skall dessa ej kunna friskrivnas genom en befintligt skick klausul.⁴⁹ Säljaren är således skyldig att stå fast vid det som denne utfäst.

I princip betyder det att desto precisare säljaren är i sin friskrivning, vad beträffar de fel eller andra omständigheter som denne känner till, desto mindre blir även möjligheterna för köparen att göra gällande fel med hjälp ut av 17 § 3st KöpL då dennes förutsättningar beträffande varan ej kan förändras i de avseende som friskrivningen berör. Köparen får istället försöka kompensera sig från de risker som friskrivningsklausulerna innebär genom att tex, pressa priset, kräva bättre villkor i något annat avseende eller försäkra sig mot den risk som uppstår.

---

⁴⁷ Ramberg, 1995 sid. 288

⁴⁸ Lundmark, 1996 sid. 190

⁴⁹ IBID

5. Analys

5.1 Sammanfattande analys av 19 § Köplagen

”Även om varan har sålts i "befintligt skick" eller med ett liknande allmänt förbehåll skall den anses felaktig, om

- 1. varan inte överensstämmer med sådana uppgifter om dess egenskaper eller användning som säljaren har lämnat före köpet och som kan antas ha inverkat på köpet,”⁵⁰

Första punkten i 19 § KöpL avser uppgifter om varan som säljaren givit köparen innan köpet ägt rum. Således torde de konkreta uppgifter som givits vid köpet vägas av mot innebörden av själva avtalsbestämmelsen. Det som krävs är således att en bedömning görs utifrån den informationen som köparen blivit delgiven i förhållande till de anspråk som köparen med fog kan göra på varan. Ett tydligt exempel på detta kan vi se i första rättsfallet där köpande part fick rätt i domstol trots det faktum att varan sålt i befintligt skick. I fallet hade köpande part fått ta del av felaktig information och på så vis stämde ej varan med de uppgifter som säljaren hade lämnat innan köpet.

Således torde en allmän friskrivning likt befintligt skick neutraliseras av konkreta uppgifter som är lämnade av säljaren och om dessa kan antas ha inverkat på köpet. Baserat på 19 § första punkten KöpL och HovR bedömning i mål nr T6510-08 torde det således vara möjligt att sälja en vara i befintligt skick, förutsatt att säljaren/köparen får/ger korrekt information.

- ”2. säljaren före köpet har underlåtit att upplysa köparen om ett sådant väsentligt förhållande rörande varans egenskaper eller användning som han måste antas ha känt till och som köparen med fog kunde räkna med att bli upplyst om, under förutsättning att underlåtenheten kan antas ha inverkat på köpet, eller”⁵¹

Vid tillämpning av punkt 2, 19 § KöpL krävs det likt vad vi kan utläsa i det andra rättsfallet mål nr 5990-05, att det ej krävs att köparen skall haft vetskap eller avsikt att

---

⁵⁰ Köplagen 19 § 1st

⁵¹ Köplagen 19 § 2st

underlåta köparen om felet för att paragrafen skall bli tillämplig. Något sveksyfte torde således ej krävas för att säljaren skall ha ansetts försumma sin upplysningsplikt om man ser till paragrafens bestämmelser.

Upplysningsplikten förutsätter dock enligt paragrafen att det rör sig om ett väsentligt förhållande som rör varans egenskaper eller användning. Med innebörden av ”väsentlig” i åtanke torde det innebära att säljaren ej är skyldig att upplysa om fel eller brister i varan som är av mindre betydelse för köpet. Anledningen till detta resonemang är att befintligt skick oftast är aktuellt vid handel av begagnade varor, varorna är således ej i nyskick och det är därför något som säljaren ej torde kunna räkna med vid köp.

Således blir det likt rättsfallet en diskussion kring säljarens upplysningsplikt om vad denne ”måste ha känt till” och det torde ej räcka med vad denne ”borde” känna till. Det till skillnad från konsumentköplagen 16 § tredje stycket punkt 2 som omnämns i ARN ärendet, där det endast räcker med att säljaren ”känt till eller borde känt till”. Det gör således att säljare som faller under konsumentköplagen blir skyldig att förse sig själv med information om varan som säljs i befintligt skick. Det till skillnad från köplagen som saknar någon form av plikt att genomföra en undersökning av varan.

Likt rättsfallen ovan kan det emellertid vara som så att säljaren kan undgå att uppmärksamma vissa fel eller hur saker och ting förhåller sig med varan, likt bilen med felaktig mätarställning vid försäljning. Säljaren torde då, baserat på rättsfallet, ha en upplysningsplikt trots det faktum att denne ej själv känt till hur det förhöll sig. Det måste även vara svårt för köparen att bevisa, vad säljaren haft vetskap om. Då det ter sig orimligt att förvänta sig att bli upplyst om sådan information som aktualiserar upplysningsplikten när säljaren själv ej haft vetskap om varans beskaffenhet.

Således torde ej köparen kunna förvänta sig att med fog bli upplyst av säljaren om denne haft begränsade eller inga möjligheter att skaffa sig den nödvändiga kunskapen om varan. Samtidigt så torde man ta hänsyn till hur långt upplysningsplikten samt undersökningsplikten sträcker sig beroende på parternas kunskaper beträffande varan. Låt oss för enkelhetens skull anta att två bilhandlare skall ingå ett köp sinsemellan, vi får då anta att dessa parter har en annan kunskapsnivå eller åtminstone en jämlik kunskapsnivå jämfört med vad två privatpersoner hade haft. Då torde även upplysningsplikten bli något förändrad beroende på vad parterna har för kunskapsnivå. Med en högre kunskapsnivå torde mer tas för givet vad beträffar varans egenskaper och säljaren torde således ha en lägre grad av upplysningsplikt då denne kan förvänta sig en viss kunskapsnivå hos köparen. Har köparen jämbördig eller högre kunskapsnivå torde således säljarens felansvar minska för sådant som köparen borde märkt vid undersökning av varan.

Likt 1 punkten 19 § KöpL anger även andra punkten att även om säljaren underlåtit sin upplysningsplikt så behöver säljaren ej hållas ansvarig för detta, förutsatt att det ej kan antas ha inverkat på köpet. Likt ARN-fallet då bedömningen gjordes att även om bilen

vart behäftad med fel så torde köparen varit införstådd med detta då både pris och det skrivna avtalet gav en vägledning om bilens skick.

Underförstått torde det således med hänseende på ARN-fallet vara som så att beroende på varans pris och egenskaper skall det även ges en vägledning i vad köparen har att förvänta sig av varan. Det torde då ge en vägledning över varans skick även om säljaren ej upplyst om varans beskaffenhet i en sådan utsträckning som varit önskvärt. Informationen torde ej kunnat inverka på köpet då varans prisbild sätt till likvärdiga varor är lägre och på så vis informerar köparen om att varan av någon anledning värderas lägre.

- ”3. varan är i väsentligt sämre skick än köparen med hänsyn till varans pris och övriga omständigheter med fog har kunnat förutsätta.”⁵²

Om punkt 1 och 2 ej blir tillämpliga ger punkt 3 fortfarande en möjlighet att göra gällande ett felansvar gentemot säljaren. Likt tidigare behövs en bedömning göras trots det att varan sålts i befintligt skick. För att den skall bli gällande skall felet vara av sådan karaktär att köparen ej med fog hade kunnat förutsätta det.

Eftersom befintligt skick nyttjas framförallt vid de tillfällen som säljaren avser att minska sitt eget felansvar torde även köparens förväntningar vara begränsade över vilka förväntningar denne kan tänkas ha på varan. Således torde köparens förväntningar av naturliga skäl vara begränsade, dock är det inte omöjligt att skicket på varan kan vara av sådan karaktär att även en erfaren köpare misslyckas med att upptäcka felet. Återigen krävs det för att paragrafen skall bli gällande att varan är i väsentligt sämre skick än vad köparen med fog hade kunnat förutsätta. Likt de tidigare reflektionerna torde det endast gälla i fall där varan har ett sådant fel att det i förhållande till varans pris skulle anses orimligt. Då torde säljaren kunna hållas ansvarig för varan trots det faktum att det sålts i befintligt skick.

Vad beträffar de ”övriga omständigheter” torde även de kunna leda till att köparens utrymme för felansvar minskar. Det beror givetvis på vad för typ av fel och vad för vara som det rör sig om.

---

⁵² Köplagen 19 § 3st

6. Sammanfattning och avslutande anmärkningar

Uppsatsen har för avsikt att granska hur långt en enskild privatperson som säljare är skyddad av köplagens 19 § ”befintligt skick” och vad köpande, respektive säljande part har för handlingsmöjligheter. Under uppsatsens gång har ett par slutsatser framkommit:

Bland annat torde köparen utifrån hur domstolarna resonerat, vara införstådd i att fordon som säljes i befintligt skick, blir det på grund av att säljaren vill minimera sitt eget felansvar. Troligtvis säljs fordon i befintligt skick då säljaren misstänker att fordonet kan vara behäftat med fel eller vill avsäga sig risken om fel skulle uppstå. Genom denna handling från säljaren torde köparen bli uppmärksam på att fordonet kan vara behäftat med fel och att köparen då begränsar sina egna förväntningar om varan utifrån detta. Således torde varans pris och egenskaper ge köparen en vägledning över vad denne kan förvänta sig av varan.

Ännu en slutsats är att det måste vara svårt för köparen att bevisa, vad säljaren haft vetskap om, något som tydligt kan ses i rättsfall T277-08 och de fel köparen gör gällande. Baserat på domstolsavgöranden i rättsfallen har säljare dock en upplysningsplikt att beakta trots det faktum att säljaren själv ej visste hur det förhöll sig. Dock torde det vara orimligt att som köpare förvänta sig att bli upplyst om sådan information som innefattas av upplysningsplikten när säljaren själv ej haft vetskap om varans beskaffenhet. Viktigt är det dock att särskilja att 19 § KöpL talar om ”väsentlighet” vilket i sin tur torde innebära att säljaren ej är skyldig att upplysa om fel eller brister i varan som är av mindre betydelse för köpet.

För att slutligen summera innebörden av en allmän friskrivning likt befintligt skick. Så torde det vara möjligt att sälja en vara i befintligt skick, förutsatt att säljaren/köparen får/ger korrekt information. Denna slutgiltiga bedömning baserar jag på det resonemang som förts i uppsatsen, samt på 19 § första punkten KöpL och HovR bedömning i mål nr T6510-08.

Källförteckning

Svensk rätt

Köplagen (1990:931)

Konsumentköplagen (1990:932)

Lag om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område (1915:218)

Litteratur (doktrin)

Gerhard, Peter, *Köprättens grunder*, upplaga 10:1, Vällingby, Elanders 2008

Hellner, Jan, Ramberg, Jan, *Speciell avtalsrätt 1 Köprätt, andra upplagan*. Stockholm, Juristförlaget, 1991

Lundmark, Thorsten, *Friskrivningsklausuler. Giltighet och räckvid*, Uppsala, Iustus Förlag AB, 1996

Ramberg, Jan, *Köplagen*. Göteborg, Fritzes Förlag AB, 1995

Ramberg, Jan, Hellner, Jan, *Allmän köprätt*, Mölnlycke, Norstedts Juridik, 2009

Offentligt tryck

Proposition 1988/89:76, *Proposition 1988/89:76 om ny köplag*. Stockholm, Norstedts tryckeri, 1989

Elektroniska källor

Allmänna Reklamationsnämnden. (den 18 04 2005). *Allmänna Reklamationsnämnden*. Hämtat från <http://www.arn.se/vadarARN/Om-namndens-beslut/> den 09 05 2011

Rättsfallsregister

Svensk rätt

Rättsfall från Hovrätten

Mål T5990-05

Mål T6510-08

Mål T277-08

Avgörande från Allmänna Reklamationsnämnden

Ärendenummer 2003-5093